

# VIRRADAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
VIII., Gyulai Pál-utca 14.  
Telefon: \*146-246, 146-243

HÉTFŐI POLITIKAI LAP Főszerkesztő: BORNEMISZA GÁBOR

IX. EVFOLYAM, 40. SZÁM.  
BUDAPEST, 1944. október 2.

Módosították a zavaró repülés jelzéséről szóló intézkedést a tömegforgalmi helyeken

## Heves tengeri ütközet a holland partok előtt

# Több ponton határainkon túlra vetettük vissza az ellenséget

## Honvéderők felszabadították Kiszombort és benyomultak Makóba Nagyvárad térségében a magyar és német csapatok megtörték az ellenség ellenállását

Helyzetjelentés az európai harcterekről:

### A magyar-román határon kedvezően alakul a helyzet

Berlin, október 1. (Magyar Táv-irati Iroda)  
A Szeged-Nagyvárad vonalon nem a helyzet megszilárdulását akarják elérni — jelentették ki illetékes német katonai helyeken, hanem az ellenség visszakergését a magyar-román határ mögé. A helyzet máris lényegesen kedvezőbb és az ellenséget egyes helyeken a német és magyar csapatok a határon túlra vetették vissza.  
A Beszkidéken méterekért folytak a harcok.  
A keleti hadszíntér északi szakaszán ezzel szomban aránylagos nyugalom uralkodik. Miután az itteni német erők átkarolása és megsemmisítése nem sikerült, az ellenségnek főképpen nehézfegyverekben elszenvedett veszteségei pótlására, úgylátszik, hosszabb szünetre van szüksége.

### A Nyugati Alpok fontos hágói német kézen vannak

Berlin, október 1.  
A Német Távirati Iroda értesülése szerint szeptember 28-án gaulleista csapatok erős tüzérségi előkészítés után és páncélosok támogatásával több támadást intéztek a Kis Szent Bernát-hágótól délre lévő német állások ellen. A támadások a német fegyverek tüzeben az ellenfél súlyos veresztéséig jutottak.  
A napokban a német hegyvidékek megszállták a Col de la Blanche, úgyszintén a Kis Szent Bernát-hágót. Ezzel az olasz-

A nyugati harctereken a helyzet lényegében változatlan. Hollandiában az 1. angol léghadosztály megsemmisítése után mintegy 25 kilométeres folyósó maradt az angol csapatok kezén. Ez a keskeny csík nem alkalmas hadművelési alapnak, ezért az ellenség először a két szárnyon próbálkozott a folyósó kiterjesztésével, erre irányuló kísérleteinek kudarca után pedig most Eindhoven-től délkeletre és délnyugatra a két sarkpontnál igyekezik tért nyerni anélkül, hogy az általános helyzetben változást tudott volna elérni.

A nyugati hadszíntér többi részén folyó heves harcok helyi keretek közt maradtak. A közelgő súlyos harcokra mindkét fél állásainak javításával igyekezik felkészülni.

edőket megrongáltak. Egyetlen ponton is került csak az angol páncélosoknak órákig tartó tégtámadások után az egyik nehézfegyver tüzérségi állásába nyomulni. A tüzérek pusztító fegyverrel és a közelharc eszközökkel szívesen védekeztek, este fel azonban hat angol páncélos megsemmisítése után kénytelenek voltak visszavonulni. A dúnkircheni erőd körzetében ádáz tüzérségi párharc folyik, amelynek során két angol áteget sikerült levérni. St. Nazaire és Lorient erődjei is csak tüzérségi tüzelést és légitámadásokat jelentenek. (MTI)

### Tengeri csata a hollandi part előtt

Berlin, október 1. (Interinf)  
Vasárnapra virradó éjszaka a holland part előtt több ponton harcokba került sor német biztosító erők és brit gyorsnaszád-kötélek között. Már az első összecúszás során, röviddel hajnali egy óra előtt, egy ellenséges kötetek Ymuiden magaságában három naszádot vezetett, amelyeket elsüllyesztettek. Egy negyedik naszádon erős tűz ütött ki, ennek soráról azonban küzelebbi megállapítás nem áll rendelkezésre. Német részről egy naszádot veszítettek. Az éjszaka folyamán egészen hajnali öt óráig Terschnelling-nél, Vlielandtól nyugatra és Texel magaságában további harcokra került sor. E harcok során a németek nem szenvedtek károkat. Az ellenséges veszteségekről jelenleg még nem áll zárójelentés rendelkezésre. (MTI)

### Nimwegen északi részében a Rajna-híd a vasúti forgalom számára használhatatlanná vált

Berlin, október 1.  
Mint az Interinf értesül, német repülőfelvétel alapján megállapították, hogy a Nimwegen északi részében a Rajnán át vezetett nagy vasúti híd péntek reggel óta a vasúti forgalom számára használhatatlan, mert erősen megrongálódott. Minthogy a híd állandóan a legerősebb őrzet alatt állott, fel-

### Svájc megtiltotta a hadianyagkivittelt a hadviselő országokba

Berlin, október 1. (NTI)  
A svájci kormány — mint Bernben hivatalosan közlik — elhatá-

### Hivatalos jelentés a vasárnapra virradó éjszakai berepülésről

A Magyar Távirati Iroda je-  
lenti:  
Az október 1-ére virradó éjszaka egyes ellenséges felderítőrepülőgépek az ország északi légtérben tevékenykedtek. Ugyanezen

idő alatt egyes ellenséges repülőgépek dél felől az ország területére behatolva, egy vidéki várost bombáztak. Csak csekély anyagi károk keletkeztek.

### Német hadijelentés

A nyugati arcvonalon szombaton Hollandiától egészen a belkarin-giai határig fokozódó tüzérségi tűz mellett csak helyileg korlátozott harcok folytak. Az 1. kanadai hadseregnek az Antwerpen-Thurnhaut-csatornán az előrenyomulást kitélekei szíves ellenállásunk ellenére el tudták érni a Thurnhouttól északnyugatra lévő vidéket, viszont a Juliana-csatornánál Mocsyck mellett meghusultak erős angol támadások.

A Balkánon továbbtartanak a harcok a Duna kanyarulatában a Vaskaputól kétoldalt.

### Lanyhuló harci tevékenység Flandriában és Hollandiában

A flandriai és hollandiai térségben mindkét oldalon a harctevékenységre korlátozódott. Csak az antwerpeni csatornánál volt némileg élénkebb, ahol a britek megkísérelték, hogy Turnhuttól nyugatra keleti irányban kiszélesítsék hídfőjüket.  
Aachentől délre és St. Vitthől délkeletre csak helyi harcok voltak, ezek során nyolc páncélost megsemmisítettünk. A nyugati arcvonal déli szakaszán Chateau-

Nagyvárad térségében német és magyar csapatok ellentámadásokba mentek az ellenséges ellenállást és tovább nyomulnak előre. Tordától kétoldalt és a Maros mellett továbbbiroznak az észak felé és elhárítják a harcok.

A Kolost Beszkidéken szombaton meghusultak az újonnan odavonult szeptemberi erők marokos áttörési kísérletei.

Vasárnapon és Vasárnapon nyugatra szétverték további körülmények hadcsapókat. E csapatok maradványai feltétel nélkül adták meg magukat.

Salinstól délre, Epinaltól északkeletre és Lurettől keletre élénk harcok folytak.

Chateau-Salinstól délre az amerikaiak általában keleti irányban támadást indítottak, amely azonban a német csapatok hatóságos páncélszállásai következtében nem vezetett eredményre.

Elkeseredett erdei harcok voltak a gremery-i erdőben. Lunevillétől északkeletre német páncélos erők súlyos harc után a rajna-marne csatornától északra több fontos magaslatot elfoglaltak, miáltal a csatornától délre a német csapatok visszaverték az amerikaiak heves támadását annak ellenére, hogy

az amerikaiak nagy páncélos- és csatárrepülőgépekkel támogatták.

Az amerikaiak Lunevillétől keletre több előretörést indítottak, de területet így sem tudtak nyerni.

A Burgundi kapu előtti arcvonal-kanyarulatban német páncélos erők az északnyugati szakaszon jó eredménnyel tevékenykedtek. Az amerikaiak páncélos támadásának visszaverése után a németek ellentámadással több magaslatot elfoglaltak és egy előzőnap támadt arcvonalhézagot ismét betömtek. (MTI)

### Részletek a holland partok előtt lezajlott tengeri harcokról

Berlin, október 1. (Interinf)  
Német biztosító hajók és angol gyorsnaszád-kötélek között az október 1-ére virradó éjjel a holland partok előtt lezajlott harcok folyamán, mint a visszatért német hajók jelentéseiből kitétnék, négy angol gyorsnaszádot elsüllyesztettek el, egy üdöket pedig súlyosan megrongáltak. A harcok során a német hajókaraván biztosító járművei sikeresen visszaverték az an-

gol gyorsnaszádoknak a karaván ellen intézett heves támadását. Az angol gyorsnaszádok egyenként közelítették meg mintegy száz méternyire a szállítóhajókat, de a német védelem visszaverte őket anélkül, hogy kárt okoztak volna és a hajókaraván természetesen elérte rendeltetési kikötőjét. A veszteség német részről az eddigi megállapítások szerint összesen egy súlyos és könnyebb sebesült. (MTI)

### Harcok a csatornaparti erődök körül

Berlin, október 1.  
Az Interinf jelentése szerint Calais erődjének körzetében az utolsó polgári egység kiürítése miatt hallgatnak

a fegyverek, a Griz-Nez-foknál lévő német állások ellen azonban tovább tart a brit roham. A páncélosbarbió és légharító átegek több angol páncé-

teszték, hogy szándékos rombolás történt. Eddig nem lehetett megállapítani, vajjon németbarát hollandusok rongálták-e meg a hidat. Katonai részről kapott értesülés szerint a mostani harcok gyújtópontjának területén lévő hidnak az elvesztése egész kihatásban még nem ítéhető meg. (MTI)

rozza, hogy október 1-én kezdve az összes hadviselő országokba megtiltja a hadianyag kivitelét.



# Német páncélos sikerek Nagyváradnál Honvédc csapatok felszabadtották Kiszombort és benyomultak Makóba

Berlin, október 1.  
Az Interinf jelenti a román harctérről:  
Az Aradtól nyugatra lévő szovjet éleket, amelynek éle Szeged ellen irányult, pénteken délután a magyar csapatok többször megtámadták. A honvédc csapatok Makótól délnyugatra felszabadtották Kiszombor községet és nyugati irányból Makó városába is benyomultak. Nagyváradtól délnyugatra a román lovasságot a határ mögé sorozították vissza. A

várostól délre tevékenykedő német páncélos kötelékek a körülzárt szovjet harccsoport megsemmisítése után dél felé kanyarodtak el és itt a határt is elérték. Más német páncélos részek a szovjet-román vonalat tovább göngyöltették fel. Három nap alatt ezek a német kötelékek 17 harcokot és 82 lövéget számkönyveltak vagy semmisítették meg, több mint ezer bolsevistát megöltek és több mint 300 foglyot ejtettek. A székely kiszögellésben a fő

harcvonal a Maros északi partján fut. Szászrégeától délnyugatra a bolsevisták egy átkarolási kísérlet során súlyos veszteséget szenvedtek. 37 csónak felborult a német tüzből és sok szovjet katona belefutott a Marosba. Egy kisebb hídfőt, amelyet a bolsevisták négy támadás után állítottak fel, összeszűkítettünk és most a hídfő színterületét megsemmisítő tüzünk alatt áll. A Dédától délre lévő hegyek átisztoztatása során újabb foglyokat ejtettünk. (MTI)

# Olberg összefoglaló jelentése a magyar katonák mentén folyó mozgóháború fejleményeiről

Berlin, október 1.  
Alfred von Olberg nyugalmazott alezredes, az Europapress katonai szakértője írja:  
— A keleti és nyugati arcvonal közös jellemzője, hogy Németország ellenségei mindkét arcvonalon szárnyhadműveletre tértek át és a hosszú arcvonalak középső részein szűntet tartanak. Keleten az erős szárnyhadműveletek soros összefüggésben állnak a politikai eseményekkel, északon Finnországban, délen pedig Romániában és Bulgáriában. A keleti arcvonal mindkét hadműveleti szárnyán a szovjetnek hatalmas területek jutottak kezébe, amelyek különösen délen felvonulási és hadműveleti területekké váltak Európa ellen.

A székely kiszögellés idejében történt feladása az általános helyzet következménye volt. A Nagyvárad s Kolozsvár közötti sorokban bevezített román csapatok állanak, a Maros felső szakaszának keleti partján pedig,  
Marosvásárhelytől délre szovjet kötelékek harcolnak. Számolni kell, hogy az ellenség déli támadásának arcvonalát meghosszabbítja.  
Még egy másik következmény is adódik ebből a helyzetből. A

szovjet ezzel megkísérli a Görögországban s az Egei-tengernél álló német erők elvágását és az egész Balkán elfoglalását. Nem sokára tehát negyedik balkáni arcvonal létesítésével kell számolni. A balkáni arcvonal Európának déli szárnyát fenyegeti és ezzel már nem a keleti arcvonalnak délnyugatra kanyarodó szárnya csupán, hanem egyre jobban közeledik az olaszországi arcvonalhoz. A szovjet hadvezetőség nyilván arra törekszik, hogy a Balkánt a szerb térségen át leválassa Európáról.

**Ujabb felhívás Szegeden az önkéntes nemzetőri szolgálatra**  
Szeged, október 1. | évolyamából önkéntes nemzetőri szolgálatra hívják fel. (MTI)  
Szegeden újabb felhívást tettek közzé, amellyel az 1924, 1925, és 1926.

**Eredménytelen bolsevista támadások az Erdős-Kárpátokban**  
Berlin, október 1.  
Az Interinf jelenti a keleti arcvonal déli szakaszáról:  
Az Erdős-Kárpátok déli részében a bolsevisták ugyan szorosan nyomkövetették a magyar csapatok elszakadómozdulatait, de harcra nem bocsátkoztak velük.  
Az Erdős-Kárpátok nyugati részében a bolsevisták több helyen helyileg összefogott páncélos erőkkel továbbra is eredménytelenül támadtak. A Ciroka-völgytjáró mindkét oldalán német vadászok megostromoltak néhány magaslatot és a szovjet előrenyomulását ezen a szakaszon megállásra kényszerítették. A többi betörési térségben a német gránátosok mindenütt rohamlövegektől támogatva oldalbakapták a bolsevistákat és visszavetették őket. (MTI)

Északon a Keleti-tenger uralmának régi álma hajta előre a szovjet hadműveletét a balti térségben.  
Mivel a szovjet a jövőben itt a Finn- és a Bottani-öböl egész partvidékével rendelkezik, érthető a támadás fokozása a balti térségben folyó nagy döntéskereső csatának, amely új képet kap a német északi szárnyak Esztor-szerepét való kivonásának.  
Más a helyzet a délkeleti szárnyon. Románia és Bulgária haderejével együtt csaknem harc nélkül jutott a szovjet kezébe. Ez Európa védelme szempontjából új elhárító vonalat teremtett a magyar Alföldön és Erdélyben, valamint a szlovák térségben az ezeket védő Kárpátokkal.

**A Vaskapu mindkét oldalán tovább tartanak a harcok**  
Berlin, október 1. (NTI)  
A keleti arcvonal középső szakaszán a Duna-kanyarulatában a Vaskapu mindkét oldalán tovább tartanak a harcok, — mint a Német Távirati Iroda értesül. A németek éppúgy, mint a Szovjet, itt új erőket visznek előre. A német csapatoknak sikerült a Dunánál egy támaszpontot elragadni a Szovjettől. (MTI)

A Székely-Körös—Chyrov vonalon a szovjet hekeken át igen nagy erővel támadott, de támadásai meghusultak az erős, bár számszerűleg nagy kisebbségben lévő német-magyar csapatok védekezésén. E kísérletek meghusulása nélkül is nagyobbarányú támadások voltak várhatóak azokon a helyeken, amelyek a román-bolgár hadműveleti terület megszerzéséből adódtak.  
Azóta ezek a területek a román-magyar határvidéken, valamint a Vaskapunál voltak, ahol az ellenség széles arcvonalon támadása is indult Dél-Magyarország ellen.

**Dr. Marosy Ferenc rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter kiténtetése**  
A hivatalos lap vasárnapi száma közölte a következő legmagasabb kéziratot:  
A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére dr. vitéz marosolyosi Marosy Ferenc rendkívüli követ és meghatalmazott miniszternek, a helsinki magyar királyi követség vezetőjének a külügyi szolgálat terén szerzett érdemei elismerésül a Magyar Erdemrend közepkeresztjét a csillaggal adományozom.  
Kelt Budapesten, 1944. évi szeptember hó 21. napján.  
Horthy s. k.  
vitéz Lakatos Géza s. k.

A Duna kanyarulatánál, a szovjet kezdeti sikerei több mint két ezredéket szétverésével értek véget. A magyar Alföld ellen déli felől megindult támadás a keleti hegyi arcvonal megkerülésére irányul. Ezt a támadást az tetten lehetővé, hogy a román árulás következtében a szovjet csapatok gyorsan vonulhattak fel Dél-Erdélyben.  
Arad térségében három legyőzhető támadókkal törtek azután előre Szeged, Gyula és Nagyvárad felé.  
Ezek a harcok, amelyeket a német-magyar csapatok az utóbbi napokban különösen nagy sikerrel folytattak, mozgóháború jellegűek és jelenleg a magyar hárító dére lévő térségben folyóak.

**Módosították a zavaró repülés jelzéséről szóló intézkedést a tömegforgalmi helyeken**  
A hivatalos lap vasárnapi száma közli a honvédelmi miniszternek azonnali életbelépő rendeletét, amely módosítja az ellenséges légi tevékenységgel kapcsolatos jelzéseknek rádióközlésével kapcsolatban augusztus 13-án megjelent rendelet egyik intézkedését. Az újabb intézkedés szerint a tömegforgalmi helyeket — tekintet nélkül arra hogy az ott tartózkodók számára óvóhely rendelkezésre áll-e — zavaró repülés jelzése esetén sem kiírítani nem kell, sem pedig a közönség tudomására hozni nem kell, hogy „zavaró repülés”-t jeleztek. (MTI)



GYÁRTJA: KÖBÁNYAI POLGÁRI SERFŐZŐ ÉS SZENT ISTVÁN TÁPSZERMŰVEK R.T.

## Erdély a viharban

Kelet felé tekint ma minden magyar. Lelki szemünkkel Erdély bércei tájait kutatjuk. A Szamos mentéről honvéd testvéreink hősi harcáról hoz híreket a rádió, az újság és a menekülő székelység. Erdélyért folyik ma a gigászi küzdelem. A román árulás következtében, a háború rémségei határainkhoz értek. Nincs talán ezen a földön egy talpalattnyi hely, egy rög, melyet ezer esztendőn keresztül ne áztatott volna a szabadságért hullott drága magyar vér.  
Usaba királyfi népe az évszázadok viharán át, megtanulta a hősi életet igazán élni. Ezen a földön és ezért a földért harcoltak nemzetünk legnagyobbjai. A Hunyadiak, Rákócziak, Thökölyiek, majd később Kossuth szabadságharcosai. Az erdélyi medence mindenkor a legerősebb mentsvára volt népünknek a történelem folyamán. Ha már minden elvesztett is, de Erdély tartotta magát.  
Még nem is oly régen szabadult csak fel az idegen járom alól ez a nép és ez a föld. S ma újból veszélyben van legdrágább ősi fűszere. A húsz éves román uralom minden erejével igyekezett Erdélyre rányomni az ural-

kodó faj bélyegét. De Erdély népe ezer viszonytárgy és szenvedés közepette is, csak magyar maradt! Megtanulta, mi az: idegen uralom alatt élni! Ezért oly elszánt most odalent a küzdelem. Pattanásig feszülnek az izmok. Nemzetünk léte, vagy nemléte forog kockán. A történelem hatalmas kereke, immár öt esztendeje dübörög. Azt megállítani sem mi, sem egyetlen nép nem tudja már. Vele kell tartanunk a nagy ismeretlenség felé. Az a nép, mely lemarad, elpusztul. Nincs kímélet és nincs megállás! Haladni kell a korrallal, mert különben eltámasznak az utánunk következők. Szörnyű versenyfutás ez. Csak az ér célba, aki hallgat az új idők parancsára és az új korszak megerővel indul a nagy küzdelembe. Erdély földje ma, Európa sarkát jelenti. Itt fog eldőlni a nagy erők kérdése. Bolsevizmus, vagy nemzetiszocializmus!  
Eppen ezért minden gondolatunk, szívünk minden dobbanása Dél-Erdély felé száll. Oda, ahol most a magyar és német seregek egy utolsó rohamra indulva, kemény elszántsággal szét fojtják zúzni a vörös rém Európáért nyúló karmait.  
Pöly Sándor

**Pétain tábornagy Belfortból Németországba ment**  
Pétain tábornagy francia államfő Belfortból Németországba ment, hogy a gaullistákkal, valamint az angolokkal és amerikaiakkal szemben megóvja a francia nép igazi érdekeit. De Brion nagykövet az államfő megbízta, hogy mint a francia kormány főmegbízottja vegye át a nemzeti érdekek megóvására létesült francia kormánybizottság elnökségét. E bizottság tagjai Marcel Deat munkaügyi miniszter, mint a nemzeti szolidaritással és a Németországban tartózkodó francia munkások gondozásával kapcsolatos ügyek kiküldötte, Darnand belügyi államtitkár, mint a nemzeti milícia tartozó erők megszerzésének kiküldötte, Bridoux tábornok, a védelmi ügyek államtitkára, mint a hadifogolygondozással kapcsolatos ügyek kiküldötte és Jean Luchaire, a sajtótisztület elnöke, mint a tájékoztatási és propagandaügyek kiküldötte.  
De Brion nagykövet hivatalátvelekor felhívást intézett a franciákhoz. Hangsúlyozta, hogy a törvényes francia hatalom egyedüli letéteményese Pétain tábornagy. Az ő védelme alatt marának továbbra is a francia ügyek, amelyeket négy éven át a tábornok tekintélye biztosított. De Brion nagykövet hangsúlyozta, hogy az ő és munkatársainak feladata lesz az ország nemzeti érdekeinek a képviselése. Felhívást a szavakkal fejezte be: Éljen Franciaország! Éljen a tábornagy! (MTI)

Külföldi miniszteri kinevezések kaptak. (MTI)

## PÉNZZÉVEL Betársulhat

- Édesiparba
- Vegyüzemekbe anyag van
- Térsztaüzembe
- Szörmeüzletbe
- Vegyőztisztító üzembe
- Butorüzletbe
- Gyógyeszerüzletbe
- Étkezőház
- Pótanyagüzembe
- Árukereskedelmi vállalatba
- Szatócüzletbe
- Parcellázásba
- Rádióüzletbe
- Kötőüzletbe
- Kasszaüzletbe
- Téglagyárba
- Szénbányába
- Házvételehez
- Film ügynökségbe

## Előközltség nincs

Tőkekereslet

# 1000-5 millió P.

## 10 éves Irodánkhoz

Bizalmat kérünk!

Forgalmi Ir. T.: 334-726.

# Rákóczi-út 61. III. G.

**Ön se maradjon ki a játékból!**  
Vásároljon, vagy rendeljen

# osztálysorsjegyet

**Dörge bank Rt-nál**

Budapest, IV. Kossuth Lajos-u. 4. (Városház-u. sarok.) Tel.: 189-280. Postatakpécsekkiszámja száma: 5712

# HETI SPORTKÖR

KOMLEY KAROLY

gyöngyösi kántortanító, a Gyöngyösi Levente Egyesület atlétáinak edzője sportterületen véve csodálatos fegyvertényvel rukkolt elő. Védencei a kis gyöngyösi leventék nyertek meg az ország valamennyi egyesületét megelőzve az ifjúsági atlétikai bajnokságra kiírt pontversenyt.

Ez a tény sokmindent megmagyaráz. Elsősorban azt, hogy nincs lehetetlen, ha izzó lelkesedéssel, akadályt nem ismerve küzd valaki a maga elé kitzűzött célért.

Komley Karoly szerény lehetőségekkel dolgozik s atlétái mégis az első helyet verekedték ki, megelőzve a sorban olyan egyesületeket, mint a Testvériség, az MPE-TSE, MAC, UTE, SZLE, BBTE, DÍMÁVAG, MRTSE.

Amilyen ragyogó fegyvertény a gyöngyösi leventék első helye, éppen olyan kiábrándító a MAC 4-ik, a budai BBTE 7-ik, a tudományegyetemi BEAC 24-ik s a műegyetemi MAFC helyezetlen-sége.

Önkéntlenül is felmerül a kérdés: vajon milyen eredményeket értek volna el a gyöngyösi fiúk, ha olyan pályájuk lett volna, mint a BEAC stadionja, remek vízfűtéses, számos forró fürdőjével, gyűrőjével, edzőjével, központi városi fekvésével s a jó ég tudja még mi mindenjével.

Komley Karoly és a GYLE példája faklyaként világítja meg a követendő utat, azt az utat, melyen haladva a dicsőség — ha még oly reménytelen helyzetben — de végül is bekövetkezik.

## A VIDEKET NEM NELKÜLÖZHETI A HADI BAJNOKSÁG

mezőnye. Jóllehet kétségtelenül jó erőt képvisel a Gammából, Ferencvárosból, Kispestből, SZAC-ból, Ganz TE-ből, Elektromosból, Csepelből, BSZKRT-ből, S. Danuviaiól, MÁVAG-ból, Nemzeti Vasasból és az Újpestből összeverbuvált Hadi Bajnokság, mégis módot kell adni a vidékieknek is a bajnokságban való részvételre.

## OLVASD A MAGYAR NŐK LAPJÁT Szerkesztő Papp Jenő.

Az MLSz az elmúlt pár nap alatt tartózkodóan viselkedett ebben a kérdésben. Először úgy volt, hogy örömmel veszik a már hivatalosan jelentkezett Szeged nevezését. A derék tiszpartiak már meg is állapodtak a Ferencvárosban, akik előmérkőzéseként mindenkor szívesen maguk elé vették volna a „paprika” csapatot. Majd az MLSz-ben többek között kijelentették, hogy a vidéki csapatok pesti székhelyénél az a főhiba, hogy ezek alapszabályai helyhez kölik őket.

Édes jó Uraim! Ha nem tudnák, 1944 őszét írjuk, amikor a nem ilyen kis sportügyben, hanem életbenélő fontosságú kérdésekben is 24 óra alatt döntenek a vezetésre hivatottak. Ne játszunk bürokráciásdit, hanem tegyünk meg minden lehető a vidéki csapatok bekapcsolódása érdekében.

Ezt kívánja a vidék multia, jelen s a magyar sport jövője! Hiszünk, hogy a mai hétfői nap az OSK megtalálja azt a mó-

dot, amivel hajlékot tudunk adni kedves vidéki egyesületeinknek.

## BERKESSY ELEMÉRT

csúnya támadások érték ezen a héten, ab. ol az alkalomból, mivel a középccsatar helyére állított Rudas ezen a poszton s Kispest elleni mérkőzésen nem vált be.

Tény, hogy ameddig Rudas irányította a Fradi ötösét, a Kispest 3:1-re vezetett, majd szünet után, Sárosival centerben s Rudással a háttérben, sikerült a Ferencvárosnak nagy harc után 4:3 arányban megszerezni a győzelmet.

A Berkessyt ért súlyos támadások azonban igazságtalanok voltak. Biztosra vesszük, hogyha történetesen Rudas jól játszik a középccsatar helyén, ugyanezek a hangok az ellenkező végletben szólaltak volna meg emígy: Berkessy bátor húzása szerezte meg a Fradi számára a győzelmet!

Berkessy jót akart, Rudasban joggal bízott, mert a kitűnő hátvéd is kérte a középccsatarát, továbbá Szegeden a katonaválogatásban öt remek gölt rugott a középccsatar helyén, legutóbb pedig a Ferencváros egyik edzőmérkőzésén ontotta a gólokat ezen a helyen.

Ne keressünk tehát minden eredmény kialakulásánál bűnbakot s főleg ne rontsuk ok nélkül a játékosok és a nézők előtt egy labdarúgó-mester hírnevét, mert ezzel hitelrontást követünk el s esetleg a kenyeret útjuk ki egy dolgos sportember szájából.

A Ferencvárosnál edzősködni nagyon nehéz dolog. Pár év alatt Blum Zoltán, Tóth István, Rauchmaul Emil, Dimény Lajos, Lyka Antal, Schaffer Alfréd, majd most Berkessy Elemér került ebbe a tisztségbe. Az a tény, hogy a zöld-fehérek ilyen rövid idő alatt hat mestert fogyasztottak el, az sejteti hogy nem a mesterekben, hanem egyebekben van, vagy volt a hiba az Üllői-úton. (Lásd a tavalyi elnök nem éppen sikerdús távozását!)

Nem könnyű mesterség, sőt hálálán mesterség a Fradi mesterének lenni, hiszen most a hetedik edző kísérli meg a Fradi naggyűjtését. Ehhez pedig — ami általános sportszempontról közérdek — a legkevesebb sem tesznek jószolgálatot az edzőt bunkózó, karikírozó cikkek.

## Magyar Űgetőverseny Egyesület Űgetőversenyeket rendez

### A gyorsan dolgozó cipész

A cipőknek rendben kell lenniük, különösen a munkásoknál, akik sokat dolgoznak a szabadban. A Német Munkafront ismerve ezt a kérdést, különösen gondoskodik azoknak a külföldi munkásoknak a cipőszükségletéről, akik a németországi munkatáborokban dolgoznak és élnek. Így minden nagy munkatáborban nagy cipészműhelyeket létesített, amelyekben a munkásoknak cipőjéről gondoskodnak. A munkás lábbelije minden pillanatban rendben kell hogy legyen, mert ezt kívánja az egészsége. A műhelyeket a legmodernebb cipészgépekkel és szerszámokkal látták el, úgyhogy a munka gyorsan és serényen folyik.

A Budapesti Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Részvénytársaság szeptember 21-én tartotta meg rendkívüli közgyűlését, mely elfogadta az igazgatóság javaslatát s elhatározta, hogy a takarékpénztár alaptőkéjét 20.000.000 pengőről 30.000.000 pengőre emeli fel. Az összes kibocsátásra kerülő új részvényekre a régi részvényesek elővételi joggal bírnak oly módon, hogy minden 2 darab régi részvény alapján 1 darab új részvény vehető át darabonként 125 pengő 82 filléres áron. Az elővételi jog a takarékpénztár központi pénztáránál (Budapest, V. Dorottya-utca 4 szám) gyakorolható. A rendkívüli közgyűlés ezután a választásokat ejtette meg és az igazgatóságba dr. Dolányi Alajost és dr. Sztankay Andrást, a felügyelőbizottságba pedig dr. Szabó Miklóst választotta meg.

# Erdély kiált

Szokott gazdag tartalommal jelent meg a „Magyar Újnap” legújabb száma, amely a történelmi napok komolyságához méltóan Babay József „Halljátok a kiáltást? Erdély kiált!” című megrázó színdarabát bűnös határaink védelmére.

Szabó Dezső az első világháború egyik drámai menekülésének megrázó élményét mondja el. Nyíró József „Emri bá” cím alatt ugyancsak Erdély élet-halál harcáról ír.

Mécs László „A halott”-ról ír megrázó elgátlást, míg Turbók Gyula „Nyugtalan kiáltás a viharban” c. versében Berzsenyi klasszikus szépségű rapszódijára emlékeztető költői kérdéssel fordul az Időhöz.

Weöres Sándor japán nappeli, süllyes „De Profundis”-a és „Könnyed pasztorale”-ja egészíti ki a lap irodalmi csokrát.

Bágyoni Váro Andor komoly színházi szemléje, Mándoki Katalin Páger interjúja, Szőrs István filmvázlása, mellett meg kell említenünk Kostya Sándor „Őszi szántás”-át, Babay József „Tábori levelét”, Gábr László színészportréját. — Művészi élmény a fiatal magyar szobrász-nemzedék legerőteljesebb egyéniségének, Buzi Barnának szoborképei és újszerűen hat a „Halhatatlan élet” címen összegyűjtött filozófiai gondolatmászolák.

## SOLYMARLIGET

az új kertés ordóváros és korszerű szálloda  
Még néhány telek átadó. T: 323-105.

## Kelenváry László és Kondorossy László új szerzeménye

A jó tollú újságíró, Kelenváry László színpompás versére, a Lemondás és Vágy-ra Kondorossy László zeneszerző fiúbemészó, melabús muzsikát szerzett. A dal Kondorossy László vidéki városokban, Miskolc, Hatvan, Újpest, Salgótarjánban megtartott hangversenyein máris nagy sikert ért el s a közeljövőben már nyomtatásban is kapható. Ezek a hangversenyeken egy új magyar dal is sok tapsot kapott a hallgatóságtól. Ez utóbbi dal szövegét egy tehetséges költőnk, Szilágyi Eszter írta.

## Liszt-hangverseny Lisszabonban

Lisszabon, október 1. (MTI)  
Szombaton este a lisszaboni rádióban Viana da Motte, híres portugál zongoraművész, aki még annakidején Liszt Ferenc tanítványa volt, hangversenyzett és ez alkalommal kizárólag Liszt-hangversenyeket adott elő.

## Német egyetemi tanár kitüntetése

Berlin, október 1. (NTI)  
A Führer dr. Max Laenger építésügyi főtanácsosnak, egyetemi tanárnak (Karlsruhe, 80. születésnapja alkalmából) a német művészet és művésztanulmányok terén szerzett érdemei elismerésül a művészeti és tudományos Goethe-éremet adományozta. (MTI)

## A szóliai horvát követ felmentése

Zágráb, október 1. (NTI)  
Dr. Rusinovic szóliai horvát követét hivatali teendőitől felmentették és visszarendelték a külügyminisztériumba. (MTI)

## A Caudillo-napja

Madrid, október 1. (NTI)  
Az El Espanol spanyol politikai hetilap október elseje, a „caudillo napja” alkalmából méltatja Franco tábornok történelmi szerepét és munkásságát. Franco tábornok munkásságának fő célját három pontban foglalja össze: szellemi, ujjászületés, nemzeti ujjászületés, és szociális igazságosság. E feladatokat a belső és külső nehézségek között senki sem valósíthatja volna meg úgy, mint a caudillo. (MTI)

# VIRRADAT

Megjelenik minden hétfőn. Felelős szerkesztő és kiadó: Bornemisza Gábor. Kiadóvállalat: VIRRADAT KIADÓVÁLLALAT Kft. Budapest, VIII. Gyulai Pál-utca 14. szám. Telefon: szerkesztőség: 146-245. Kladohivatal: 146-243.

# MESEBESZÉD!

## A Vígyszínház évadnyitó újdonsága



Mesebeszéd? Hát nem! Feltétlenül az, de nem, vagy pláne anélkül, hogy az effajta étiaki miegymás, mely nem egy ízben az unalom határán ing ide-oda, egy jól megkonstruált vigjátékkrészlet, egy „fodorlászlos” gépirólyán álmomantika és egy szokvány operett útvesztőjében — időt nem álló élcekek megspékelve —, mondom, mesebeszéd azt hirdetni akár egy pillanattal is, mintha ez a „mű” névjegyje lenne a nagymultú Vígyszínház előjövődi szezonjának. Kár volt már a darab édestestvéreivel, a Fekete Péterrel zárni a mult szezonot és kár az öcskössel az újat megindítani. Mert nemcsak a Vígyszínház multja kötelez, de annak még jobban köteleznek a mai sorsdöntő idők is, amelyekben — magunk is valljuk — nagy szükség van lelket derítő, gondokat felejtető vigyszínházi estekre, de mégse ilyen stílustalan miegymásra, amelynek a tálalásában is néha megfélekedtek az illetékesek az ősi Vígyszínházról. A színpadi beállítás igazi vigyszínházi gondossága és a szereplők tiszta beszéde, deans játéka mellett, nagyon zavarólag hatott a sok kevésbé izléses, sőt nem egy ízben kissé destruktív ható gunyos élc, aktuális bölcsesség a hangszínyozottan békében játszó darabban; de még jobban zavart bennünket a függöny előtt idétlenül mozgó és teljesen felesleges volkalkörös, különösen pedig a még feleslegesebb és szobalánynak álcázott bártancosnő a maga helyén lehet hogy egészen kitűnő akrobatisztikus táncával.

A Vígyszínház kitűnő gárdája azonban kitelt magáért. Még a fiatalok fiataljai is — Kelemen Eva ép úgy, mint Pákozdy Ferenc Kelemen Eva, ha ilyen tempóban fejlődik, rövidesen az élgárda élén menethet. A kitűnő Eisemann Mihály igazi slágermuzsikája mellett az előadás zavartalan üdítő momentumaként könyveljük el Mátray-Betegh Béla épkézláb operett verseit. —öp—

## Hétvégi előadások a Népvárietében

A Sportcsarnokban vendégszereplő Népvárietét októberben is folytatja előadásait, de csak szombaton és vasárnap. Ezekkel az ügyvezetett hétvégi előadásokkal is igyekszik alkalmat adni az igazgatóság a magyar artistáknak, hogy keresni lehessenek a jövőre jussanak. A Népvárietét hétvégi előadásait a legjobb artista-számok szerepelnek, s a szombati bemutató eseménynek ígérkezik.

## Az Erdélyi-színházak sikere

Erdélyi Mihály, a legnépszerűbb pesti színigazgató két színháza, a Józsefvárosi és a Kisfaludy most nyitotta meg kapuit. A Józsefvárosiban „A pénz nem boldogít” című zenés vigjátékot mutatta be a most szervezett új társulat, a Kisfaludyban pedig a ligeti színház nyári slágeroperettjét, a „Cserebogár, sárga cserebogár!” játsszák. Mindkét színházban tett nézőtér tapsol Erdélyi Mihály szakértő kezével összehozott együttesének.

## G. P. U.

## Europa drámája az Urániában

A Baltikum 1919-es tragédiájával kezdődik ez a film, amelyben gyújtogatás, fosztogatás, kivégzés, emberrablás, szabotázs, strájk, forradalmi izgalom, zűrzavar, merényletek, kínzókamrák és a vallásos inkvizícióra emlékeztető szörnyűségek borzalmas képei követik egymást sorra. Izgalmas mese keretén belül látjuk a váznon azokat a képeket, amelyekről a sajtóközlemények és könyvek nyomán hallottunk egyes-mást. Az emberben önkéntelenül felvetődik a kérdés, hogy a történelemnek milyen mozgatói erői állhatnak a közpén.

hátterében és vajon a szociális elméletnek valóban szüksége van-e ezekre a borzalmas eseményekre, hogy diadalmasokdájának a mostani másodlagos világháború kezdetétől kezdve átformálódó Európa államainak? Mert Európa drámája és a film! A GPU ügyök és a hegédémá-vész, bár a mesének főszereplője, mégis csak hibák, sőt hibák egy olyan hatalmas történelmi színdarabnak, amelyben a Ma embere küszöve, ugyancsak részt vesz és reménykedve várja a jövőt — a kibontakozást.

## Felhívás

### a személygépkocsik előállítására

A budapesti gépjármű kerülethez tartozó alábbi forgalmi rendszámú személygépkocsiknak 1944. évi október 7-én az alább feltüntetett helyeken való előállítását elrendelem:

Az Andrássy-laktanyában (X. ker. Hungária-kr. 9-11. sz.)  
7 h — 17 h között az AA-, AB-, AC-, AD-, és AE forgalmi rendszámú személygépkocsik,  
Városligetben (Műcsarnok mögött)  
7 h — 17 h között az AF-, AH-, AI-, AK- és AL forgalmi rendszámú személygépkocsik,  
a Ferenc József lovasági laktanyában (X. ker., Kerepesi-út 49. sz.)  
7 h — 17 h között az AM-, CA-, CB-, CD- és BA forgalmi rendszámú személygépkocsik,  
a Népligetben (Üllői-út térsége)  
7 h — 17 h között a BB-, BC-, BD-, BE-, BF- forgalmi rendszámú személygépkocsik, továbbá mindazok a személygépkocsik, amelyeknek előállítását mindezekig a forgalmi rendszám feltüntetésével még nem rendeltem el, de a budapesti gépjármű kerülethez tartoznak.

geink a jelenkezésre megfelelő hatánapok eltelte után, a gépjármű tulajdonos minden további értesítése nélkül igénybevezetik.  
Budapest, 1944. évi szeptember hó 27-én.  
A hadtestparancsnok és vezénylő-tábornok. Budapest. (MTI)

# ELADÓ !!!

Kiadóhely:  
**2 HOLDAS TANYA**  
2 szobás lakással 45.000 P-ért  
Forgalmi Ir. T.: 334-726  
Rákóczi-út 61. III. 6. sz.

## Új rendelet szabaddalmi és védjegyügyben

A Budapesti Közlöny vasárnapi száma közli a szabaddalmi, a védjegy- és a minisztériumi ügyekben egyes határidők meghosszabbításáról szóló 620-1944. M. E. számú rendelet kiegészítése tárgyában kiadott 3540-1944. M. E. számú rendeletet. A rendelet értelmében a szabaddalmi évi díjak pótdíj nélkül való fizetésére, továbbá a szabaddalmi évi díjak 25 százalékos pótdíjjal való fizetésére megállapított határidő helyett hosszabb határidő megállapítását kérhetik azok, akiket a díjak befizetésében katonai szolgálathoz vagy a háború okozta rendkívüli akadály gátolt vagy gátol. A kérelmek előterjesztésére és elintézésére egyebekben az említett 620-1944. M. E. számú rendelet rendelkezési irányadók azzal, hogy ilyen körülmények az 1943. december 31. napja után lejárt vagy lejárt határidők tekintetében lehet előterjesztési. (MTI)

**Irodabútor**  
Kocsis Jánostól vegyen  
Üllői Vicszard-ú. 14. Tel.: 112-821  
Üzem: Gy. Telek Pál-ú. 22. Tel.: 310-629

**Domonkos cipő**  
30 V. Teréz-kr. 27. 80 ÁRUS SZAKMAI!

**ING mérték után is BAZSO VIII., Baross-utca 69.**

**Textilárúk behozatali kft.**  
Múzeum-örút 11. Telefon: 182-400.  
ELADÁS NAGYBAN